

Sygn. akt **IC 29/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Alicja Fronczyk

Protokolant: sekr. sąd. Karolina Ostasiuk

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2017 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K.**

przeciwko (...) **S. A. z siedzibą w W.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

I. pozbawia wykonalności w całości tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 22 września 2015 roku o nr (...) wystawionego przez (...) S. A. z siedzibą w W. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Referendarza sądowego Sądu Rejonowego dla Warszawy Woli w Warszawie I Wydział C. z dnia 16 października 2015 roku w sprawie o sygn. akt I Co 3736/15;

II. zasądza od (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz M. K. kwotę 7 200 zł. (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazuje pobrać od (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa (Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 35 297 zł. (trzydzieści pięć tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt siedem złotych) tytułem uiszczenia kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 29/17

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym dnia 18 stycznia 2017 roku powódka M. K. domagała się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 22 września 2015 roku o nr (...) wystawionego przez (...) S. A. z siedzibą w W. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Referendarza sądowego Sądu Rejonowego dla Warszawy Woli w Warszawie I Wydział Cywiny z dnia 16 października 2015 roku w sprawie o sygn. akt I Co 3736/15, a także zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych, a ewentualnie w razie zaistnienia przesłanek zgodnych z dyspozycją art. 326 § 1 i 109 § 2 k.p.c. w podwójnej stawce minimalnej (k. 3).

W podstawie faktycznej powództwa powódka wskazała, iż pozwany wystawił względem powódki bankowy tytuł egzekucyjny obejmujący wymagalne należności w wysokości 705 921,87 zł., któremu referendarz sądowy nadał klauzulę wykonalności. Według treści tytułu należność objęta nim wynika z umowy o kredyt hipoteczny (...) waloryzowany kursem (...) nr (...) z dnia 21 sierpnia 2008 roku. Powódka podniosła zarzut braku wymagalności roszczenia objętego bankowym tytułem egzekucyjnym wskazując, że pismo zatytułowane „Ostateczne wezwanie do zapłaty” obejmujące oświadczenie banku o wypowiedzeniu umowy na wypadek nieuiszczenia zaległości, jest bezskuteczne (k. 5-6). W dalszej kolejności M. K. zakwestionowała również związanie jej umową z pozwanym z uwagi

na niedoręczenie jej przed zawarciem umowy jej wzorca, zanegowała istnienie, wysokość zadłużenia określonego w bankowym tytule egzekucyjnym, wreszcie zarzuciła abuzywność klauzul zawartych w umowie w oparciu o treść art. 385¹ § 1 k.c. dotyczących waloryzacji wysokości zaciągniętego kredytu oraz wysokości rat spłaty do waluty obcej skutkujących uzyskaniem przez bank nienależnego świadczenia (k. 9-13). Powódka wskazała na art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. jako podstawę prawną powództwa (k. 13).

W odpowiedzi na pozew złożonej dnia 24 lutego 2017 roku pozwany (...) S. A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych (k. 56-61).

Pozwany potwierdził zawarcie z powódką z dnia 21 sierpnia 2008 roku umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) na kwotę 425 880 zł. waloryzowany kursem CHF. Pozwany podał, że do dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego powódka dokonała częściowej spłaty w kwocie 33 355,62 CHF zaliczonej na kapitał i odsetki. Wystawiając tytuł egzekucyjny bank oparł się na treści ksiąg rachunkowych, w których zadłużenie M. K. wynosiło 705 921,87 zł., w tym należność główna w kwocie 697 950,36 zł. (k. 57). Pozwany bank wskazał, że na powódce wytaczające powództwo przeciwegzekucyjne spoczywa ciężar wykazania, że zobowiązanie z tytułu kredytu objęte tytułem wykonawczym wynosi zero złotych, nie istnieje. Nieudowodnienie tej okoliczności winno skutkować oddaleniem powództwa (k. 58). Zdaniem pozwanego pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości prowadziłoby do rażącego naruszenia interesów banku i nadużycia prawa, skoro kredyt w znacznej części nie został spłacony (k. 58).

mBank podkreślił, że powódka sama wnioskuje o udzielenie jej kredytu w walucie szwajcarskiej i potwierdziła, że zapoznała się z ryzykiem zaciągnięcia tego rodzaju kredytu i ryzykiem kursowym (k. 59). W ocenie pozwanego zarówno forma jak i treść bankowego tytułu egzekucyjnego spełniały wymogi prawa bankowego, a oświadczenie o wypowiedzeniu umowy jest skuteczne, ponieważ gdyby było nieskuteczne, to powódka winna była wykonywać dalej umowę, czyli spłacać kredyt. Zaprzestanie uiszczania rat w kwietniu 2009 roku było podstawą do wypowiedzenia umowy (k. 59-60). Pozwany zaprzeczył twierdzeniom powódki o abuzywności klauzul umownych (k. 61).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 21 sierpnia 2008 roku pomiędzy (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W., którego pozwany (...) S. A. z siedzibą w W. jest następcą prawnym a M. K. została zawarta umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) na kwotę 425 880 zł. waloryzowany kursem (...). Okres kredytowania wynosił 360 miesięcy. Zobowiązaniem banku była wypłata wskazanych w umowie środków, natomiast kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kredytu w określonych terminach i kwotach (**dowód:** umowa nr (...) – k. 78-81v, (odpis z rejestru przedsiębiorców – k. 64-73).

Kredyt został uruchomiony, a powódka uiszczala comiesięczne raty. Łącznie do kwietnia 2009 roku powódka spłaciła równowartość 33 355,62 CHF zaliczoną na kapitał i odsetki (niesporne).

W dniu 02 grudnia 2013 roku pozwany skierował do powódki M. K. pismo – „ostateczne wezwanie do zapłaty”, wzywając ją do spłaty zaległych płatności w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy i wskazał, że wymagalne należności wynoszą 1 423,90 CHF. W treści wezwania podano, że: „w przypadku braku spłaty w określonym powyżej terminie, pismo niniejsze należy traktować jako wypowiedzenie umowy przez Bank. Okres wypowiedzenia wynosi 30 dni i jest liczony od następnego dnia po upływie w/w 7 dniowego terminu” (**dowód:** ostateczne wezwanie do zapłaty – k. 28 dołączonych akt I Co 3736/15 SR dla Warszawy Woli w Warszawie). Wezwanie zostało doręczone 16 grudnia 2013 roku (**dowód:** potwierdzenie odbioru – k. 29 dołączonych akt I Co 3736/15 SR dla Warszawy Woli w Warszawie).

Dnia 22 września 2015 roku pozwany bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) stwierdzając w nim na podstawie ksiąg bankowych, że powódka jest dłużnikiem banku, a wysokość wymagalnego zobowiązania wynosi 705 921,87 zł. (**dowód:** bankowy tytuł egzekucyjny w odpisie k. 3 dołączonych akt I Co 3736/15 SR dla Warszawy Woli w Warszawie). Temu tytułowi referendarz sądowy Sądu Rejonowego dla Warszawy Woli w Warszawie I Wydział Cywilny postanowieniem z dnia 16 października 2015 roku w sprawie o sygn. akt I Co 3736/15 nadał klauzulę wykonalności

(dowód: postanowienie k. 32 dołączonych akt I Co 3736/15 SR dla Warszawy Woli w Warszawie). Orzeczeniem z dnia 20 kwietnia 2016 roku postanowienie o nadaniu klauzuli utrzymane zostało w mocy przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli w Warszawie (**dowód:** postanowienie k. 45 dołączonych akt I Co 3736/15 SR dla Warszawy Woli w Warszawie).

Dokonując ustaleń faktycznych w sprawie Sąd oparł się na dokumentach przedstawionych w toku postępowania przez strony oraz znajdujących się w aktach I Co 3736/15 SR dla Warszawy Woli w Warszawie, bowiem fakt ich sporządzenia – w zakresie, w jakim stanowiły podstawę ustalenia stanu faktycznego sprawy – nie budził wątpliwości, a ich autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania.

Na rozprawie w dniu 12 maja 2017 roku Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego specjalisty z zakresu rachunkowości na okoliczność wyliczenia wysokości zobowiązania powódki na dzień wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego uznając, że okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy oraz na podstawie art. 302 § 1 zdanie drugie k.p.c. pominął dowód z przesłuchania powódki z uwagi na jej nieusprawiedliwione niestawiennictwo na rozprawie (k. 145).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Podstawę prawną zgłoszonego przez powódkę żądania stanowi przepis art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście.

Powódka wywodziła w pierwszej kolejności, że obowiązek stwierdzony bankowym tytułem egzekucyjnym nie istnieje, ponieważ umowa kredytu nie została skutecznie wypowiedziana. M. K. podnosiła niedopuszczalność warunkowego wypowiedzenia umowy i brak możliwości wezwania do zapłaty z jednoczesnym wypowiedzeniem kontraktu. Pozwany bank stał na stanowisku, że na skutek wypowiedzenia umowy doszło do wygaśnięcia stosunku prawnego pomiędzy stronami, co spowodowało wymagalność jego roszczenia i uzasadniało wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego. Wysuwał twierdzenie o tym, że gdyby nie doszło do wypowiedzenia umowy powódka winna była spłacać kredyt, czego od kwietnia 2009 roku nie czyni.

W orzecznictwie przyjmuje się, że wszelkie uchybienia formalne popełnione przez sąd w toku postępowania co do nadania klauzuli wykonalności, dłużnik może zwalczać w drodze - dostosowanego do tego - zażalenia (art. 795 k.p.c. - zob. uchwała SN z 17.04.1985 r., sygn. akt III CZP 14/85, OSNC rok 1985, nr 12, poz. 92; wyrok SA w Poznaniu, I ACa 1016/12). Inaczej natomiast należy odnieść się do tych zarzutów dłużnika, które dotyczą zagadnień materialnoprawnych, badanych w postępowaniu klauzulowym tylko w granicach ściśle określonych przepisami tego postępowania. W judykaturze Sądu Najwyższego wskazuje się, że dłużnik może wnieść powództwo na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., niezależnie od tego, czy skarżył postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, choćby można było w drodze zaskarżenia tego postanowienia podnieść te same zarzuty (por. wyrok SN z 26.07.2012 r., sygn. akt II CSK 760/11).

W niniejszej sprawie należało zatem przede wszystkim ocenić skuteczność wypowiedzenia umowy kredytowej przez bank bez względu na to, że w skardze na orzeczenie referendarza sądowego powódka kwestionowała (choć nieskutecznie) to oświadczenie woli wierzyciela. W przekonaniu Sądu bowiem w powództwie przeciwegzekucyjnym dłużnik może podnieść tego rodzaju zarzut w sytuacji, gdy zwalczanym tytułem nie jest tytuł egzekucyjny pochodzący od sądu.

Oceny wymaga więc dopuszczalność zamieszczenia w jednym piśmie wezwania do zapłaty oraz oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. Pozwany bank skierował do powódki pismo zatytułowane „ostateczne wezwanie do zapłaty”, w którego dalszej części zamieścił klauzulę wypowiedzenia umowy.

Problem możliwości łączenia wezwania do zapłaty z warunkowym wypowiedzeniem umowy był już wielokrotnie przedmiotem zainteresowania judykatury. Orzecznictwo w tym zakresie nie jest jednolite i co do przedmiotowego zagadnienia prezentowane są dwa różne podejścia. Zgodnie z pierwszym z nich lansowanym w sporze przez bank - tak sformułowane wypowiedzenie, jako ujęte wyraźnie w formie pisemnej, jest jasne i wobec dopuszczalności konstrukcji wypowiedzenia warunkowego, nie istnieją wątpliwości co do treści złożonego oświadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 czerwca 2014 roku, sygn. akt I ACa 516/14; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r., sygn. akt V CSK 698/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 marca 2015 roku, sygn. akt I ACa 1195/14). Druga koncepcja zwraca uwagę na to, że tak ukształtowane pismo może być dla odbiorcy nieoczywiste, niejednoznaczne i pozostawiać wątpliwości co do tego, czy jest wezwaniem do zapłaty, czy oświadczeniem o wypowiedzeniu umowy. Zgodnie z tą linią orzeczniczą, takie oświadczenie jako bezskuteczne nie może spowodować wygaśnięcia umowy kredytowej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 maja 2015 roku, sygn. akt I ACa 16/15; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 11 marca 2014 roku, sygn. akt I ACa 812/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 marca 2014 r., sygn. akt I ACa 812/13; wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 września 2015 roku, sygn. akt V Ca 3665/14).

Zdaniem Sądu wezwanie do zapłaty będące zarazem, zdaniem strony pozwanej, wypowiedzeniem umowy, nie było dla odbiorcy kategorię i jednoznaczne. Z treści pisma wynikało, że było skierowane pod rygorem wypowiedzenia umowy w przypadku niespełnienia świadczenia, a jednocześnie samo w sobie miało być oświadczeniem o wypowiedzeniu umowy przez bank. Nie bez znaczenia jest także tytuł pisma, gdyż wezwanie do zapłaty jest jedynie działaniem upominawczym zmierzającym do poinformowania o stanie zadłużenia i ewentualnych konsekwencjach niezastosowania się do niego, co wprost wynika z umowy łączącej strony, w której w § 14 ust. 1 pkt 1 wyraźnie wskazano, że w wypadku naruszenia przez Kredytobiorcę warunków umowy, a w szczególności w przypadku, gdy w terminie określonym w umowie nie dokona spłaty raty kapitałowo odsetkowej lub części raty kapitałowo odsetkowej bank podejmuje działania upominawcze z wypowiedzeniem umowy łącznie. Natomiast stosownie do ust. 3 tego § okres wypowiedzenia umowy wynosi 30 dni i liczony jest od dnia doręczenia wypowiedzenia kredytobiorcy (k. 80-80v).

Powiadomienie takie nie jest oświadczeniem woli, a innego rodzaju zachowaniem, mającym na celu poinformowanie odbiorcy o określonych faktach, nie wywołuje zatem skutków prawnych (por. E. Gniewek, P. Machnikowski [red.], Kodeks cywilny. Komentarz., Legalis). Natomiast wypowiedzenie umowy jest prawnie doniosłą czynnością prawną skutkującą wygaśnięciem stosunku prawnego pomiędzy stronami umowy i co za tym idzie, wymagalnością roszczenia Banku.

Oceniając treść omawianego pisma Sąd doszedł do przekonania, iż w istocie stanowiło ono, zgodnie z jego tytułem, wezwanie do zapłaty. Jednym z wymogów skutecznie złożonego oświadczenia woli jest jego jednoznaczność. Przesłanka ta nie zostaje spełniona, jeżeli oświadczeniu takiemu możliwe jest przypisanie więcej niż jednego znaczenia. Jak podkreśla się w orzecznictwie, wypowiedzenie jest prawem kształtującym, które jest realizowane poprzez oświadczenie złożone drugiej stronie umowy (art. 61 k.c.). Z uwagi na szczególne skutki, jakie ze sobą niesie, a które prowadzą do zerwania pomiędzy stronami węzła obligacyjnego, uznać należy, że zgodnie z art. 60 k.c. zachowanie takie nie powinno pozostawiać żadnych wątpliwości co do prawidłowości jego złożenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 maja 2015 roku, sygn. akt I ACa 16/15).

Konieczne jest podkreślenie, że waga umowy oraz konsekwencje jej wypowiedzenia dla strony powodowej skłaniają do wniosku, że oświadczenie takie nie powinno budzić wątpliwości. W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę fakt, że umowa kredytu hipotecznego, obok umowy nabycia nieruchomości, stanowi jedną z najważniejszych umów zawieranych przez klientów indywidualnych w życiu, a także zważywszy na dysproporcje doświadczenia i możliwości działania pomiędzy bankiem a jego klientem, od banku oczekiwać należy podejmowania działań, które w sposób zrozumiały i jednoznaczny będą określały relacje łączące kredytodawcę z kredytobiorcą. Pomimo, iż konstrukcja

wypowiedzenia warunkowego jest co do zasady dopuszczalna, oświadczenie banku o wypowiedzeniu umowy powinno być jednoznaczne dla odbiorcy i zgodne z postanowieniami zawartej umowy. Sposób sformułowania pisma spowodował, że wypowiedzenie umowy kredytowej w niniejszej sprawie nie mogło wywołać zamierzonego przez pozwanego skutku. W wezwaniu do zapłaty przyjęta została fikcja, że termin wypowiedzenia zaczyna biec „od następnego dnia po upływie w/w 7 dniowego terminu”, tj. terminu określonego na spłatę zaległych płatności (wezwanie do zapłaty – k. 24). Zastosowana konstrukcja wypowiedzenia jest niezgodna z łączącą strony umową o kredyt hipoteczny z 21 sierpnia 2008 roku, skoro bank zobowiązał się podjąć w pierw działania upominawcze, a dopiero później wypowiedzieć umowę.

W konsekwencji Sąd uznał, że kredyt nie stał się wymagalny z uwagi na nieskuteczność wypowiedzenia umowy. To z kolei powoduje, że należało przyjąć wadliwość wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego oraz nadanie mu klauzuli wykonalności.

Uznanie przez Sąd, że ten zarzut podważa prawidłowość wystawienia tytułu egzekucyjnego a w następstwie nadania sądowej klauzuli wykonalności tytułu wykonawczego - musi prowadzić do uwzględnienia powództwa już tylko z tego powodu. Chybione jest twierdzenie pozwanego, że skoro powódka po kwietniu 2009 roku nie spłacała kredytu, to wypowiedzenie umowy jest skuteczne, ponieważ skuteczność wypowiedzenia w żaden sposób nie może być wiązana i oceniana przez pryzmat spełnienia bądź niespełniania świadczenia przez zobowiązanego.

Analiza dalszych zarzutów powódki do umowy kredytu nie jest konieczna, skoro już jeden z nich musi skutkować uwzględnieniem powództwa.

Na zakończenie podkreślić należy, że uwzględnienie powództwa nie oznacza, iż powódka nie ma obowiązku spłaty zaciągniętego zobowiązania. Podniesiony przez nią zarzut, który Sąd uwzględnił, pozwolił jedynie na stwierdzenie, że wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego było przedwczesne, gdyż nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy z 21 sierpnia 2008 r. o kredyt hipoteczny.

Z powyższych powodów orzeczono jak w pkt I sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znalazło swoje uzasadnienie w art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z 99 k.p.c. i 98 § 1 i 3 k.p.c. Pozwany (...) S.A. w W. jako strona przegrywająca spór została zobowiązana do zwrotu powódce poniesionych przez nią kosztów zastępstwa procesowego w wysokości wynikającej z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804). Sąd nie znalazł podstaw do podwyższenia stawki należnej jej fachowemu pełnomocnikowi (pkt II wyroku).

Na podstawie art. 113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398 ze zm.) w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 35 297 zł. tytułem uzupełnienia kosztów sądowych obejmujących nieuiszczoną część opłaty sądowej od pozwu (pkt III wyroku).